

DOMSTOLENS DOM
av den 14 juli 1981*

I mål 172/80

har Amtsgericht Rosenheim till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

Gerhard Züchner, Rosenheim,

och

Bayerische Vereinsbank AG, München.

Begäran avser tolkningen av artiklarna 85 och 86 i EEG-fördraget.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden J. Mertens de Wilmars, avdelningsordförandena P. Pescatore, Mackenzie Stuart och T. Koopmans samt domarna A. O'Keefe, G. Bosco, A. Touffait, O. Due och U. Everling,

generaladvokat: Gordon Slynn,
justitiesekreterare: J. A. Pompe, biträdande justitiesekreterare,

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

1 Genom beslut av den 14 juli 1980, som inkom till domstolen den 29 juli 1980, har Amtsgericht Rosenheim i enlighet med artikel 177 i EEG-fördraget ställt en fråga om tolkningen av artiklarna 85 och 86 i EEG-fördraget för att få räckvidden av dessa bestämmelser bestämd i förhållande till en avgift som

* Rättegångsspråk: tyska.

en bank etablerad i Förbundsrepubliken Tyskland tar ut för överföring av ett penningbelopp med check från en medlemsstat till en annan.

2 Av de handlingar som den nationella domstolen översänt framgår att innehavaren av ett bankkonto hos Bayerische Vereinsbank i Rosenheim, Förbundsrepubliken Tyskland, den 17 juli 1979 drog en check på denna bank på 10 000 DEM, utställd på en mottagare som bor i Italien. För denna transaktion debiterade banken hans konto med en bankavgift (Bearbeitungsgebühr) på 15 DEM, vilket motsvarar 0,15 % av det överförda beloppet.

3 Kontoinnehavaren som ansåg att uttaget av denna avgift stred mot bestämmelserna i EEG-fördraget väckte talan mot banken vid Amtsgericht Rosenheim med yrkande om återbetalning.

4 Till stöd för sin talan gjorde han bl.a. gällande att uttaget av den omtvistade avgiften stred mot artiklarna 85 och 86 i fördraget eftersom det utgjorde ett samordnat förfarande, vilket följdes av nästan alla banker i såväl Förbundsrepubliken Tyskland som i gemenskapens övriga medlemsstater, och som stred mot konkurrensreglerna och kunde påverka handeln mellan medlemsstaterna.

5 Det är särskilt för att klarlägga denna sista punkt som Amtsgericht Rosenheim i enlighet med artikel 177 i fördraget har beslutat att ställa följande fråga till domstolen:

”Föreligger det ett mot artiklarna 85 och 86 i EEG-fördraget stridande samordnat förfarande, som kan påverka handeln, när banker vid betalningstransaktioner och kapitalrörelser mellan banker inom gemenskapen tar ut en enhetlig bankavgift på 0,15 % av det överförda beloppet?”

6 Motparten i målet vid den nationella domstolen har under det muntliga förfarandet inledningsvis invänt att den tolkningsfråga som den nationella domstolen har ställt saknar grund, eftersom fördragets konkurrensregler inte är tillämpliga, åtminstone inte i någon större utsträckning, på banker. Motparten har hävdats att till följd av den särskilda karaktären på de tjänster som tillhandahålls av banker samt den viktiga roll de spelar vid kapitalöverföringar måste de betraktas som företag ”som anförtratts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse” i den mening som avses i artikel 90.2 i fördraget, vilket innebär att de, med stöd av denna bestämmelse, är undantagna från konkurrensreglerna i artiklarna 85 och 86 i fördraget. Till stöd för denna ståndpunkt har motparten dessutom åberopat bestämmelserna i artiklarna 104 och följande i fördraget om ”ekonomisk politik”.

- 7 Även om de överföringar som banker normalt gör av sina kunders kapital från en medlemsstat till en annan utgör transaktioner som hör till en banks sedvanliga uppgifter, särskilt vad gäller internationella kapitalrörelser, räcker dock inte detta för att ge bankerna status som företag i den mening som avses i artikel 90.2 i fördraget, såvida det inte kan fastställas att bankerna, genom att göra dessa överföringar, tillhandahåller en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse som de anför trots genom en rättsakt av statsmakten.
- 8 Vad gäller artikel 104 och följande i fördraget, syftar dessa bestämmelser inte på något sätt till att undanta bankerna från fördragets konkurrensregler. Dessa bestämmelser, som ingår i avdelning II kapitel 2 i fördraget om "betalningsbalans", begränsas till att uttrycka att medlemsstaterna skall samordna sin ekonomiska politik och för detta ändamål upprätta ett samarbete mellan de behöriga förvaltningsmyndigheterna och mellan sina centralbanker för att underlätta förverkligandet av fördragets mål.
- 9 Av dessa överväganden sammantagna följer att den invändning som motparten i målet vid den nationella domstolen har framfört skall lämnas utan avseende.
- 10 Den nationella domstolen hänvisar i sin tolkningsfråga till uttaget av en enhetlig bankavgift på 0,15 % för de aktuella transaktionerna. Frågan omfattar både artikel 85 och artikel 86 i fördraget. Eftersom beslutet om hänskjutande endast omtalar förekomsten av ett samordnat förfarande som en eventuell överträdelse av gemenskapens konkurrensregler, och eftersom artikel 86 rör missbruk av en dominerande ställning och inte omfattar samordnade förfaranden, på vilka endast bestämmelserna i artikel 85 är tillämpliga, skall i detta fall prövningen av den ställda frågan begränsas till denna sistnämnda artikel.
- 11 I artikel 85.1 i fördraget föreskrivs: "Följande är oförenligt med den gemensamma marknaden och förbjudet: alla avtal mellan företag, beslut av företagsammanslutningar och samordnade förfarande som kan påverka handeln mellan medlemsstater och som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrída konkurrensen inom den gemensamma marknaden".
- 12 Såsom domstolen har fastställt, bl.a. i sin dom av den 14 juli 1972 i målet 48/69, ICI mot kommissionen (Rec. s. 619), utgör ett samordnat förfarande, i den mening som avses i artikel 85.1 i fördraget, en form av samordning mellan företag som, utan att det har lett till att det ingåtts ett egentligt avtal, medvetet ersätter konkurrensens risker med ett praktiskt inbördets samarbete.

- 13 Domstolen har även uttalat, i sin dom av den 16 december 1975 i förenade målen 40–48, 50, 54–56, 111, 113 och 114/73, Suiker Unie mot kommissionen (Rec. s. 1663), att de samordnings- och samarbetskriterier som kännetecknar ett samordnat förfarande inte kräver att en egentlig ”plan” utarbetas, utan skall förstås mot bakgrund av den grundtanke som utgör en naturlig del av fördragets konkurrensregler, enligt vilken varje ekonomisk aktör självständigt skall bestämma den politik han avser att föra på den gemensamma marknaden och de villkor han avser att erbjuda sina kunder.
- 14 Visserligen är det riktigt att detta krav på självständighet inte fråntar ekonomiska aktörer deras rätt att själva rationellt anpassa sig till sina konkurrenters faktiska eller väntade beteende, men det utesluter dock bestämt varje direkt eller indirekt kontakt mellan sådana aktörer vilken har till syfte eller följd att skapa konkurrensvillkor som inte motsvarar den ifrågavarande marknads normala villkor, med beaktande av produkternas eller de tillhandahållna tjänsternas natur, betydelse av och antalet företag på marknaden samt denna marknads volym.
- 15 Enligt sökanden i målet vid den nationella domstolen är det i förevarande fall tal om ett samordnat förfarande, eftersom alla eller de flesta av bankerna inom den gemensamma marknaden eller åtminstone i Förbundsrepubliken Tyskland, tillämpar en enhetlig avgift för överföringar av belopp av samma storlek till andra medlemsstater.
- 16 Motparten i målet vid den nationella domstolen har inte uteslutit att andra banker, både i Förbundsrepubliken Tyskland och i andra medlemsstater, tar ut samma avgift för överföringar av detta slag. Motparten har dock betonat att ett sådant parallellbeteende inte grundar sig på ett avtal eller ett samordnat förfarande mellan dessa banker, som har till syfte eller resultat att framkalla en enligt artikel 85 i fördraget förbjuden verkan. Motparten har förklarat att uttaget av denna avgift är berättigat till följd av kostnaderna i samband med sådana överföringar, särskilt på grund av de därmed sammanhängande komplicerande valutatransaktionerna. Dessutom täcker den enhetliga avgift som tas ut för varje överföring över ett visst belopp endast en del av den totala kostnaden för de överföringar som normalt görs.
- 17 Även om den ifrågavarande avgiften är berättigad till följd av kostnaderna i samband med samtliga utlandsöverföringar som bankerna normalt gör för sina kunder, och alltså endast delvis täcker dessa kostnader och tas ut på samma sätt för alla som utnyttjar en sådan tjänst, utesluter detta dock inte att

ett parallellbeteende inom detta område, oavsett skälet till detta, kan leda till en samordning mellan banker som utgör ett samordnat förfarande i den mening som avses i artikel 85 i fördraget.

18 Ett förfarande kan, just på grund av att det omfattar internationella transaktioner, påverka "handeln mellan medlemsstater" i den mening som avses i artikel 85, eftersom begreppet "handel" i denna artikel ges en räckvidd som även omfattar penninghandeln.

19 Det skulle dessutom omfattas av förbudet i artikel 85.1 i fördraget om det fastställdes att det har till syfte eller resultat att märkbart påverka konkurrensen på marknaden för bankers överföringar av pengar från en medlemsstat till en annan.

20 Detta skulle särskilt vara fallet om ett samordnat förfarande gjorde det möjligt för de deltagande bankerna att cementera den uppnådda situationen och därmed beröva sina kunder en verklig möjlighet att dra fördel av de mer förmånliga tjänster som de skulle erbjudas under normala konkurrensvillkor.

21 Detta är en sakfråga som endast den domstol vid vilken saken har anhängiggjorts har behörighet att avgöra. I detta hänseende måste den undersöka om det, mellan de banker som uppvisar ett parallellbeteende, har tagits kontakt eller åtminstone utväxlats upplysningar om t.ex. procentsatsen på de avgifter som faktiskt tas ut för jämförbara överföringar som har gjorts eller som planeras i framtiden och om, med beaktande av förhållandena på den berörda marknaden, procentsatsen på den enhetliga avgiften inte skiljer sig från den som skulle ha följt vid fri konkurrens. Hänsyn måste också tas till det antal banker som deltar i ett sådant förfarande, till dessas betydelse på marknaden för penninghandeln mellan medlemsstaterna samt till volymen av överföringar för vilka den ifrågavarande avgiften tas ut i förhållande till den totala volymen av de överföringar som bankerna gör från en medlemsstat till en annan.

22 Av dessa skäl sammantagna blir svaret på den ställda frågan följande. Ett parallellbeteende vid uttag av en enhetlig bankavgift för bankers överföringar av belopp från sina kunders kapital från en medlemsstat till en annan utgör ett enligt artikel 85.1 i fördraget förbjudet samordnat förfarande om det av den nationella domstolen fastställs att detta parallellbeteende uppvisar den samordning och det samarbete som kännetecknar ett sådant förfarande, och om detta märkbart kan påverka de konkurrensvillkor som råder på marknaden för tjänster i samband med sådana överföringar.

Rättegångskostnader

De kostnader som har förorsakats Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

– angående den fråga som genom beslut av den 14 juli 1980 har förts vidare av Amtsgericht Rosenheim – följande dom:

Ett parallellbeteende vid uttag av en enhetlig bankavgift för bankers överföringar av belopp från sina kunders kapital från en medlemsstat till en annan utgör ett enligt artikel 85.1 i fördraget förbjudet samordnat förfarande om det av den nationella domstolen fastställs att detta parallellbeteende uppvisar den samordning och det samarbete som kännetecknar ett sådant förfarande, och om detta märkbart kan påverka de konkurrensvillkor som råder på marknaden för tjänster i samband med sådana överföringar.

Mertens de Wilmars	Pescatore	Mackenzie Stuart	Koopmans	O'Keefe
Bosco	Touffait	Due	Everling	

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 14 juli 1981.

A. Van Houtte
Justitiesekreterare

J. Mertens de Wilmars
Ordförande